

Vergezicht

VSO usp Vervolgonderwijs
2020-2023

Vergezicht VSO usp Vervolgonderwijs 2020-2023

Wat willen we op het VSO-plein usp Vervolgonderwijs?	3
Wat doen we op het VSO-plein usp Vervolgonderwijs?	4
Wie zijn er op het VSO-plein in 2023?	8
Hoe is het VSO-plein in 2023 ingericht?	10
Hoe gedraag je je in 2023 op het VSO-plein?	11

Wat willen we op het VSO-plein usp Vervolgonderwijs?

“Een leerling is in staat in de wereld te zijn zonder zichzelf in het centrum van de wereld te plaatsen” (Meirieu 2007)

Onderwijs gaat over de interactie tussen mensen, tussen de leraar en de leerling, en over het besef dat in die ontmoeting niet alles beheersbaar is. Dat is in essentie het prachtige risico van onderwijs. We weten dat onderwijs daardoor maar beperkt ‘evidence based’ is.

In deze planperiode (2020-2023) focussen we op de uitspraak van Meirieu. Het doel is subjectiverend onderwijs te realiseren en op basis daarvan ook de twee andere domeinen te bouwen, kwalificatie en socialisatie. In 2023 willen we hierin een voor ons netwerk passende balans hebben gevonden.

Beloftes en pijlers

Het onderwijs van de Twijn draait om de vijf beloftes die we in de Grondtoon nader hebben beschreven.

1. Iedere leerling wordt voorbereid op een betekenisvolle plek in de samenleving.
2. Iedere leerling ontdekt en benut zijn / haar talenten en oefent de vaardigheden die nodig zijn in de 21e eeuw.
3. We geven met hart en ziel aandacht aan de ontwikkeling van een positief en reëel zelfbeeld, zodat leerlingen zich bewust zijn van hun eigen kennen en kunnen, een gevoel van eigenwaarde hebben en worden wie ze willen zijn.
4. Iedere leerling is cognitief en sociaal-emotioneel in balans zodat hij / zij zich (ook) prettig en gelukkig kan voelen.
5. Iedere leerling leert op een respectvolle en gelijkwaardige manier te communiceren, zodat er geoefend kan worden in weerbaarheid en de leerling kan opkomen voor zichzelf maar soms ook voor anderen.

Deze beloftes kunnen we het beste vormgeven door inzet van ons agora-model en de daarbij behorende pijlers.

- specialistische leerlijnen met o.a. SEL en ICT skills,
- filosofie,
- beweging,
- kunst cultuur,
- muziek,
- drama
- ecologie.

Het agoramodel biedt veel ruimte voor de professionals en verschillende doelgroepen om eigen accenten te leggen. Dat wordt per jaar in een vergezicht vastgelegd. We bieden de pijlers apart aan door gerichte activiteiten, maar juist ook geïntegreerd in de dagelijkse praktijk.

Op deze manier wordt school een oefenplek voor onze leerlingen, een plek waar ze hun talenten en verlangens leren kennen en ontwikkelen in alle levenssferen die er sinds jaar en dag zijn.

Het VSO uitstroomprofiel vervolgonderwijs

Het team van ons uitstroomprofiel verzorgt het onderwijs aan leerlingen tussen de 12 en 20 jaar die een belemmering ervaren in hun schoolloopbaan en uitstromen naar vervolgonderwijs in mbo of hbo. Het team bestaat uit elf klassen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een mentor die tevens (vak)leerkracht is. Daarnaast werken onderwijsassistenten in de groepen om het onderwijs te ondersteunen en de leerlingen te begeleiden bij de verzorging en de praktische redzaamheid.

Wat doen we op het VSO-plein usp Vervolgonderwijs?

Het volgen van leerlingen

In een sluitend systeem van plannen, handelen en evalueren brengen we de leerling zo goed mogelijk in kaart. Dit doen we door de leerling in een OPP te beschrijven, dit halfjaarlijks te evalueren en daarnaast extra middelen in te zetten om een compleet beeld te vormen. Daarvoor gebruiken we de De Groei-wijzer. Dit is een kwalitatieve methode om de zelfstandigheidsontwikkeling van leerlingen in kaart te brengen. In 2023 hebben wij De Groei-wijzer verder ingevoerd. We toetsen onze leerlingen op de landelijke standaarden via het CITO volg- en adviessysteem..

Het CVB heeft de huidige cyclus leerlingenzorg beoordeeld en een nieuwe vastgesteld. Daaronder vallen leerlingbesprekingen, transitiebesprekingen en het Behandelplan Onderwijs (BPO), waarin we samenwerken met revalidatiecentrum Vogellanden.

Onderwijsprofiel Zorg en Welzijn

Tot nu toe wordt in onze bovenbouw VMBO alleen het profiel Economie en Ondernemen met het bijbehorende vakkenpakket

aangeboden. Niet iedereen voelt zich aangetrokken tot dit profiel. Bovendien is het aanbieden van meerdere profielen een verplichting vanuit de overheid. We gaan daarom verder onderzoeken of het profiel Zorg en Welzijn of onderdelen daarvan een haalbare kaart is in de bovenbouw VMBO van de Twijn. We betrekken daarbij ook nadrukkelijk leerlingen van het uitstroomprofiel Arbeid, die samen met de leerlingen van usp vervolgonderwijs kunnen deelnemen aan de praktijkmodules.

Voor dit 'leerplein' is al een lokaal aanwezig, dat voldoet aan de exameneisen.

Om het profiel verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- stimuleren van leerlingen om dit profiel te kiezen
- bepalen van de aan te bieden modules
- samenwerking aangaan met het uitstroomprofiel Arbeid
- stageplekken regelen
- verzorgen van examenvoorbereiding
- begroting opstellen

Kwaliteitszorg

Het kwaliteitszorgsysteem omvat alle activiteiten en maatregelen waarmee we de onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren, maar wij verstaan onder kwaliteit meer dan alleen het scoren op standaardpunten. Wij laten ons hierin leiden door Biesta en leggen de nadruk op subjectificatie, op persoons- en mensvorming. Dat betekent dat we naast ons didactisch handelen nog meer de nadruk gaan leggen op pedagogisch handelen. We gaan daar een eigen kwaliteitsstandaard voor formuleren op basis van De Grondtoon.

Vanaf september 2019 heeft een nulmeting op verschillende onderdelen van het toezichtskader van de inspectie plaatsgevonden. Het doel daarvan was om vast te stellen wat de sterke en zwakke plekken waren. Door middel van lesobservaties gaan we de relevante ontwikkelingen en de effecten van het schoolbeleid volgen. We maken daarvoor gebruik van auditoren en een Digitale Observatie Tool (DOT). Daarnaast houden we tevredenheidsonderzoeken onder ouders en leerlingen en welzijnsonderzoeken onder collega's.

In 2023 is de combinatie Ambelt/Twijn een academisch georiënteerd expertisecentrum met grote deskundigheid op het gebied van gedrag, cognitie en medisch. We hebben dan een uitgebreid scholingsaanbod voor de omliggende regio.

Om dit kwaliteitszorgsysteem verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- eigen kwaliteitsstandaard formuleren
- lesobservaties houden
- auditoren trainen
- scholingsaanbod samenstellen en aanbieden

A-klassen

In de afgelopen jaren hebben we gemerkt dat voor sommige leerlingen vmbo basis het niveau binnen het huidige uitstrooprofiel vervolgonderwijs te hoog is, terwijl binnen het uitstrooprofiel Arbeid aan de bovenkant te weinig uitdaging

is. We gaan samen met usp Arbeid een passend aanbod ontwikkelen voor die leerlingen, zodat voor hen een betere balans ontstaat tussen cognitieve, praktische en sociale vaardigheden. Daarnaast zien we een ontwikkeling, waarbij leerlingen door bijkomende complexe problematieken hun volledig diploma niet gaan behalen of bij het behalen van het diploma het vervolgonderwijs geen succesvol vervolg kunnen geven. Voor deze doelgroep zijn we in de bovenbouw aan het onderzoeken welke voorziening we voor deze doelgroep kunnen inrichten. Schooljaar 2020-2021 is er gestart met een pilot groep bovenbouw A klassen. De ervaringen uit deze pilot zullen benut worden t.b.v. een inrichtingsmodel voor de eerder genoemde doelgroep.

We gaan ons daarbij veel meer richten op het vervolg na de Twijn en minder op het behalen van een volledig diploma. Centraal staat het toerusten van leerlingen voor hun toekomst. Daarvoor kunnen deelcertificaten ook voldoende zijn. Er is meer aandacht voor persoonsvorming en zelfstandigheidsontwikkeling. Praktijklessen gaan een grotere rol spelen. Docenten schenken meer tijd aan leren leren en bieden extra ondersteuning op sociaal en emotioneel vlak. School wordt daarmee voor deze leerlingen in toenemende mate een oefenplek. Om deze A-klassen verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- samenwerking vmbo Arbeid
- aanbod ontwikkelen
- meer praktijk invoeren
- de mogelijkheid scheppen om deelcertificaten te behalen
- stagemogelijkheden organiseren
- docenten opleiden

B-klassen

In de onderbouw zijn de B-klassen meer cognitief gericht. Het doel blijft daar het behalen van een diploma en daarmee doorstromen naar een passende plaats in het beroepsonderwijs. Hierbij houden we rekening mee dat de leerling daar goed voorbereid aan begint door hen voldoende te begeleiden in hun LOB traject.

Loopbaanbegeleiding en Groei-wijzer.

LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding)

Binnen ons uitstroombrofiel Vervolgonderwijs kiezen leerlingen een persoonlijk toekomstperspectief. Dat kan bestaan uit een passende vervolgopleiding, een realiseerbare woonsituatie of vrijetijdsbesteding.

In de LOB-les wordt gewerkt met De Groei-wijzer. Aan de hand van opdrachten uit De Groei-wijzer werken leerlingen thematisch aan het vergroten van hun zelfstandigheid, eigen regie en participatie. Zowel op het gebied van school- en beroepskeuze als bij dagelijkse activiteiten, zoals vrijetijdsbesteding, reizen met openbaar vervoer, verzorging en wonen. Een deel van de opdrachten uit De Groei-wijzer is verbonden met activiteiten

uit het LOB-programma. In de LOB-les wordt gewerkt aan het vergroten van competenties. De leerling reflecteert op zijn/haar eigen mogelijkheden en wordt zich bewust van ondersteunende en belemmerende factoren en in welke mate deze van invloed zijn op het heden en de toekomst. Doelen worden daarop afgestemd. Ook ouders worden hierbij betrokken en geacht mee te denken.

Bij LOB doen leerlingen ervaringen op met levensechte praktijksituaties. In het loopbaangesprek met de mentor of de begeleider leert de leerling te reflecteren op zijn/haar kwaliteiten (Wat kan ik, waar ligt mijn talent?) en motieven (Wat wil ik, wat vind ik belangrijk?). Daarnaast draagt het gesprek bij aan het kunnen maken van (loopbaan)keuzes richting opleiding, werk of dagbesteding en het daarbij kunnen inzetten van het eigen netwerk. (Wie kan mij hierbij helpen?)

Voorbeelden van levensechte praktijksituaties die in het LOB-programma zijn opgenomen zijn; een keuzemodule praktijk (consumptief, techniek, beeldende vorming, verzorging etc..) een bedrijfsbezoek tijdens een werkveldoriëntatieweek, een meeloopdag op het MBO of een blokstage van twee weken bij een organisatie/bedrijf.

LOB speelt een belangrijke rol bij het maken van een profielkeuze en het kiezen van een vervolgopleiding. Inzichten uit ervaringen en uit het loopbaangesprek worden door de leerling vastgelegd in een loopbaandossier (het Pitchfolio).

Om LOB verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- De betrokkenheid van ouders bij LOB vergroten.
- Professionals (docenten, mentoren, begeleiders) binnen de leerroute Vervolgonderwijs begeleiden, bewaken en opleiden in gespreksvoering en het onderhouden van gespreksvaardigheden in het loopbaangesprek.

Roosteren

In het afgelopen jaar werd voor het eerst gebruik gemaakt van het roosterprogramma Xedule. Hoe ingewikkeld de Twijn-situatie is, bleek wel uit de hoeveelheid knelpunten tijdens de eerste keer roosteren met het programma. Xedule sluit in zijn huidige vorm nog lang niet aan bij de Twijn-realiteit. Wij realiseren ons echter dat we kwetsbaar zijn omdat we over weinig mensen beschikken met handmatige roostervaardigheden. Daarom blijven we de inzet van Xedule onderzoeken. Dat betekent mogelijk verder maatwerk binnen het pakket of handwerk dat wordt ondersteund door software.

Ons doel is de complexiteit te reduceren en het roosterproces te vereenvoudigen met het roosterprogramma Xedule. De juiste input van de mentor is daarbij essentieel. Die input is drie weken voor einde schooljaar duidelijk, zodat de roosteraars de templategegevens voor het roosterprogramma kunnen aanleveren.

Protocol Dyslexie

Het Protocol Dyslexie is in de afgelopen jaren ingevoerd. In de brugklas vindt een screening plaats, waarna voor leerlingen met dyslexie begeleiding en training volgt. Bedoeling is dat de training een aanbod wordt voor de hele afdeling. Het softwarepakket Kurzweil heeft een vaste plek en wordt volop benut.

De komende jaren richten we ons op de onderzoeksvraag hoe we meer ondersteuning kunnen bieden aan dyslexieleerlingen voor en tijdens examens. Ons doel is implementatie van de mogelijkheden vóór 2023.

Somtoday

In het leerlingvolgsysteem Somtoday is het op dit moment mogelijk om met één druk op de knop een OPP uit te draaien. In de kwaliteit en opmaak kan nog een verbeterslag gemaakt worden. De komende jaren willen we gebruiken om somtoday tot de centrale verzamelpaats van informatie rond de leerling te maken en de processen die we al hebben te finetunen. Daarnaast moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over wie in welke functie de informatie van de leerlingen invoert in Somtoday. Dit biedt een betere garantie dat de gegevens op de juiste plek terechtkomen.

Toetsing

De toetsen binnen de PTA's zijn strak georganiseerd en gereguleerd, maar dit geldt in mindere mate voor de andere toetsen. Z.s.m. in de planperiode gaan we voor die toetsen een duidelijk reglement opstellen (toetsreglement) waarin we zaken vastleggen als hoeveel toetsen per week afgenomen mogen worden en wanneer leerlingen mogen herkansen. Dit reglement geldt voor alle leerlingen in onder- en bovenbouw. We publiceren het op de website, zodat ook de ouders het kunnen inzien. Opvolging van de CITO-toetsen is te weinig ingebed in het systeem. Naar aanleiding van het resultaat van de toetsen moeten zorgcoördinator, orthopedagoog en mentor bekijken welke acties noodzakelijk zijn. Dat kan gebeuren op zowel groepsniveau als individueel leerlingniveau. Wat moet waar gebeuren, met wie en hoe?

Om toetsing en het vervolg daarop verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- ontwikkeling van het toetsreglement
- ontwikkeling opvolging CITO-toetsen

Levensbeschouwing

Door een student van Windesheim is een enquête uitgezet onder docenten van het uitstroomprofiel arbeid (SO en VSO) over hun visie op pluriformiteit. Vragen aan docenten waren onder andere hoe sta jij daarin, wat is jouw visie, wat kan beter?

De Twijn biedt openbaar onderwijs. De vraag is in hoeverre de Twijn vorm en inhoud geeft aan actieve pluriformiteit. De invulling ligt bij de scholen. Zij kiezen de werkvormen en zorgen voor ontmoeting tussen religies, bijvoorbeeld door een bezoek aan een moskee of Synagoge. De inbedding van pluriformiteit houdt niet alleen in dat je godsdienstonderwijs geeft aan leerlingen die daarvoor kiezen. Het is ook het stimuleren van actief en kritisch burgerschap via ontmoeting en debat. Dit alles moet leiden tot een plan dat beschrijft hoe we pluriformiteit zichtbaar vormgeven op ons plein, dé plek om de activiteiten te organiseren en de dialoog aan te gaan.

Digitale geletterdheid

In de COVID-19 periode werden we snel geconfronteerd met thuisonderwijs en was zowel personeel als leerling volledig afhankelijk van technologie en het internet om de continuïteit van het onderwijs te doen laten slagen. We ontdekten de voor- en nadelen. We hebben geleerd dat afstandsonderwijs ondersteunend kan zijn wanneer leerlingen niet of niet altijd in staat zijn om onderwijs op school te volgen en willen graag onderzoeken hoe we deze vorm van onderwijs zo effectief

mogelijk kunnen inzetten naast ons reguliere onderwijs. Ons doel is een goede balans en structuur te vinden tussen leren op school en leren thuis.

De huidige generatie leerlingen groeit op met internet, technologie en sociale media zoals WhatsApp, Instagram en Tiktok. Het is daarom ook van groot belang om leerlingen middels ICT-lessen inzicht te geven in de werking van technologie, en ze te laten oefenen met de verschillende toepassingen zoals, onder andere, tekstverwerkers. Ook bewustwording en voorlichting over het gebruik van internet en sociale media is belangrijk, zodat zij zelf leren kritisch te zijn op de informatie die ze ontvangen en hoe zij hier mee om moeten gaan. Voorlichting over bijvoorbeeld grooming of sexting is essentieel, zodat leerlingen gevaren leren herkennen en weten welke acties zij kunnen of moeten ondernemen wanneer zij vervelende ervaringen meemaken of hebben meegemaakt. Het is van belang om alle facetten binnen mediawijsheid, zowel de negatieve als ook de positieve kanten van sociale media, bespreekbaar te maken in de klas, om zo ervaringen te kunnen delen en elkaar te helpen met het maken van bewuste en goede keuzes in de dagelijkse omgang met het internet en sociale media. Alleen al hierom moet digitale geletterdheid een vaste plek in de lesroosters of systemen krijgen. Daarnaast bieden de sociale media ook kansen die we moeten benutten. Denk aan instructies via YouTube, ontmoetingen via videobellen of het inzetten van SOMtoday voor de huiswerkplanning.

Vanuit De Grondtoon moeten we de dialoog aangaan en in gezamenlijkheid een visie vormen over het gebruik van technologie en internet in ons onderwijs. Hoe kunnen we de media inzetten ten dienste van het onderwijs of de persoonsvorming? Hoe helpen we leerlingen om kritisch te kijken naar informatiebronnen? Is een mobiel wel of niet toegestaan in de klas?

Om ICT en media verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- training van docenten (ICT, sociale media)
- expertise van buitenaf inschakelen (Bijvoorbeeld We Love Society)

- Het vormen van één visie (met handleidingen, voorlichting en effectief inzetten van technologische toepassingen/ hulpmiddelen)
- Onderzoek doen naar en inzetten van technologische hulpmiddelen ter ondersteuning van het onderwijs, voor leerlingen met fysieke beperkingen of leerproblemen

Cultuur

De pijler Cultuur moet ruimer baan krijgen in de lesroosters. Vooral drama is hierbij een uitdaging. Hoewel in principe een docent aanwezig is, heeft het vak geen plek in de lessentabel. Muziek heeft alleen een plaats in de onderbouw. Dit kan alleen gerealiseerd worden door hier bewust voor te kiezen binnen de formatie. Er is al een vakgroep Kunst- en Cultuureducatie die goed werk doet.

Ons doel is dat in 2023 elke leerling op de Twijn les heeft van een vakleerkracht muziek, beeldend en drama.

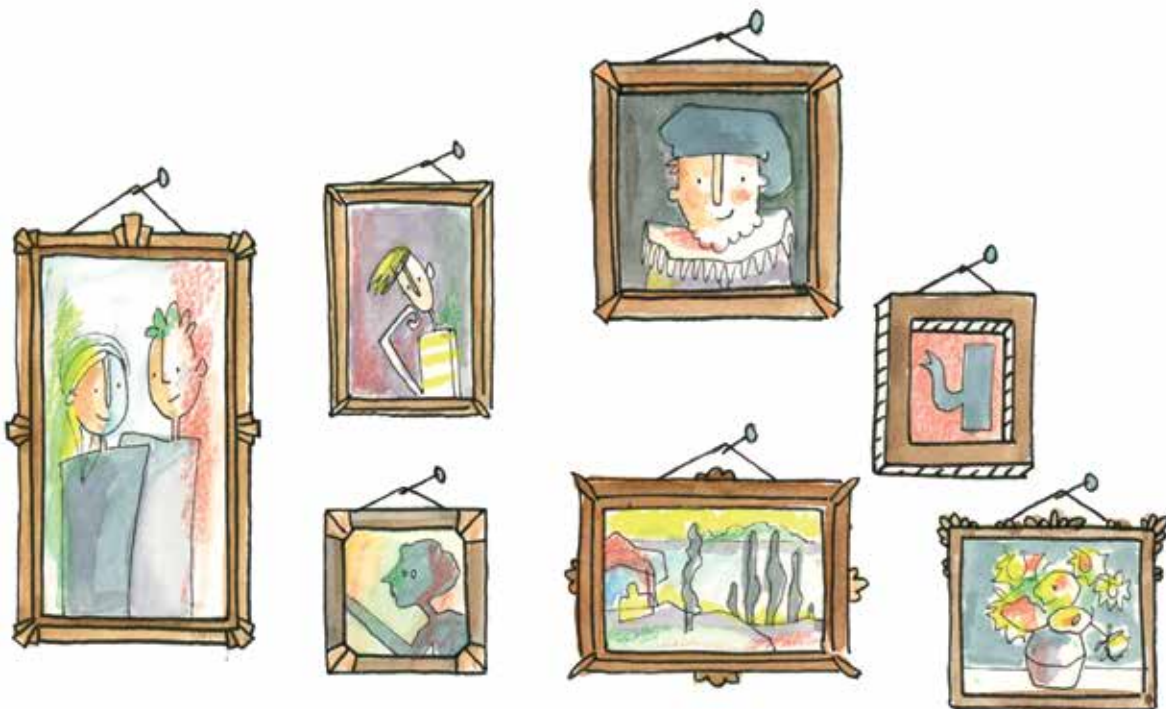
Om Cultuur verder vorm te geven, gaan we de komende jaren onder andere het volgende doen:

- bespreken van grotere formatie in dit vakgebied
- vakdocent(-en) aantrekken

Samenwerking met andere netwerken

In 2023 zijn de leerlingen van uitstroomprofiel Arbeid, die cognitief meer uitdaging nodig hebben, gekoppeld aan de leerlingen van vmbo-basis.

Er is een kernteam voor de vijf pijlers dat is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit elk onderwijsteam (elk netwerk). Support komt vanuit netwerkleaderschap en is niet hiërarchisch georganiseerd. De netwerken hebben elk een visie op zelfsturing, autonomie en het afleggen van verantwoording. Daarbinnen zijn verschillen in uitvoering mogelijk en is geen sprake van een blauwdruk.

Wie zijn er op het VSO-plein in 2023?

Zorg en welzijn

Er zijn voldoende leerlingen die het profiel Zorg en Welzijn volgen en ook voldoende docenten en ondersteuners die hen daarin kunnen begeleiden. Een grote groep leerlingen van het uitstroomprofiel Arbeid/Dagbesteding volgt het profiel ook en kan daar deelcertificaten in behalen. We schenken extra aandacht aan het gedragsmatige verschil tussen de leerlingen van beide uitstroomprofielen en aan de onderlinge tolerantie. Kwaliteitszorg

Het VSO-plein beschikt in 2023 over een aantal auditoren, die de lesobservaties doen. Te overwegen valt deze auditoren te werven binnen het Expertiseteam om te voorkomen dat collega's elkaar moeten gaan beoordelen. Een extra voordeel is dat de mensen uit het Expertiseteam veel zien van de praktijk op andere scholen. Bovendien is de invalshoek van hun werkzaamheden breed genoeg om hen in staat te stellen de observatie goed uit te voeren.

A-klassen

In 2023 beschikt de De Twijn in de onderbouw over een of meer A-klassen met leerlingen van zowel usp Vervolgonderwijs als usp Arbeid. De docenten die deze leerlingen begeleiden hebben daarvoor een aanvullende opleiding gevolgd of zijn voldoende toegerust om met dit type leerling en de bijbehorende didactische en pedagogische aspecten om te gaan. In de onderbouwperiode vindt de determinatie plaats naar arbeid of vervolgonderwijs.

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding (LOB)

De docenten op het VSO-plein die zich hier actief mee bezighouden, zijn getraind om de juiste vragen te stellen aan leerlingen. Zij weten hoe ze een effectief feedbackgesprek moeten houden.

Ouders en oud-leerlingen zijn betrokken bij de ervaringsactiviteiten. Zij komen hun verhaal vertellen.

De Groei-wijzer

Binnen de afdeling vervolgonderwijs wordt De Groei-wijzer ingezet als SEO leerlijn. De koppeling met LOB staat beschreven bij het kopje Loopbaanbegeleiding.

Hoe is het VSO-plein in 2023 ingericht?

We willen graag dat in 2023 de pijlers SEO, ICT, filosofie, cultuur, bewegen en ecologie zichtbaar zijn in de lesroosters. Ze moeten aantoonbaar verankerd zijn in het lesprogramma en de uitvoering vindt gethematiseerd plaats in vakgebieden.

Hoe gedraag je je in 2023 op het VSO-plein?

Collega's gunnen het zichzelf te groeien: als persoon en als professional.

Ze zijn in staat functionele groepjes te vormen en te faciliteren en geven daarbij blijk van eigenaarschap.

Ze zijn in staat intervisietechnieken in te zetten voor de omgang met elkaar. Hoewel de ingrediënten daar op dit moment al voor aanwezig zijn, worden deze nu nog onvoldoende ingezet: gesprekstechnieken, dialoogvormen enz.

Ze reflecteren op zichzelf met vaste gethematiseerde intervisievormen en nemen de opbrengsten daarvan mee zodat ze verder kunnen.

De grondhouding naar collega's is dat ze op een professionele manier afspraken nakomen en collega's daarop aanspreken. Ze behandelen al hun collega's als gelijkwaardig en erkennen dat iedereen een volwaardige bijdrage levert aan het welzijn en het groeiproces van de leerling.

De grondhouding naar leerlingen is dat ze in staat zijn om af te

stemmen op de ondersteuningsbehoefte van de leerling en die in hun rol als professional te vertalen naar professioneel handelen. Ze zijn bereid altijd hun blikveld te verbreden en vragen te stellen aan mensen die kunnen bijdragen aan de oplossing. Ze leggen de juiste vraag neer bij juiste disciplines, voor ondersteuning van henzelf en de leerling.

Ze houden de driehoek ouder-leerling-school in stand. Dit is essentieel om de communicatie op een hoog peil te houden en misverstanden te voorkomen.

Ze hebben een evenwicht gevonden tussen subjectificatie, socialisatie en kwalificatie.

COLOFON

'De Grondtoon' is een uitgave van
Onderwijscentrum de Twijn

2020

de Twijn

team VSO usp Vervolgonderwijs, Eize
Eizenga

Taaluien

Joke Zwaal / PassworD, Heino

Illustraties

Saskia Pekelharing, Heino

Vormgeving

Luna 3, Utrecht

Druk

Sonodruk, Heino

DE TWIJN BOTERDIEP

Boterdiep 5

8032 XW Zwolle

T 038 453 55 06

DE TWIJN HENGEVELD COLLEGE

Dr. Hengeveldweg 2

8025 AK Zwolle

T 038 453 55 06

